

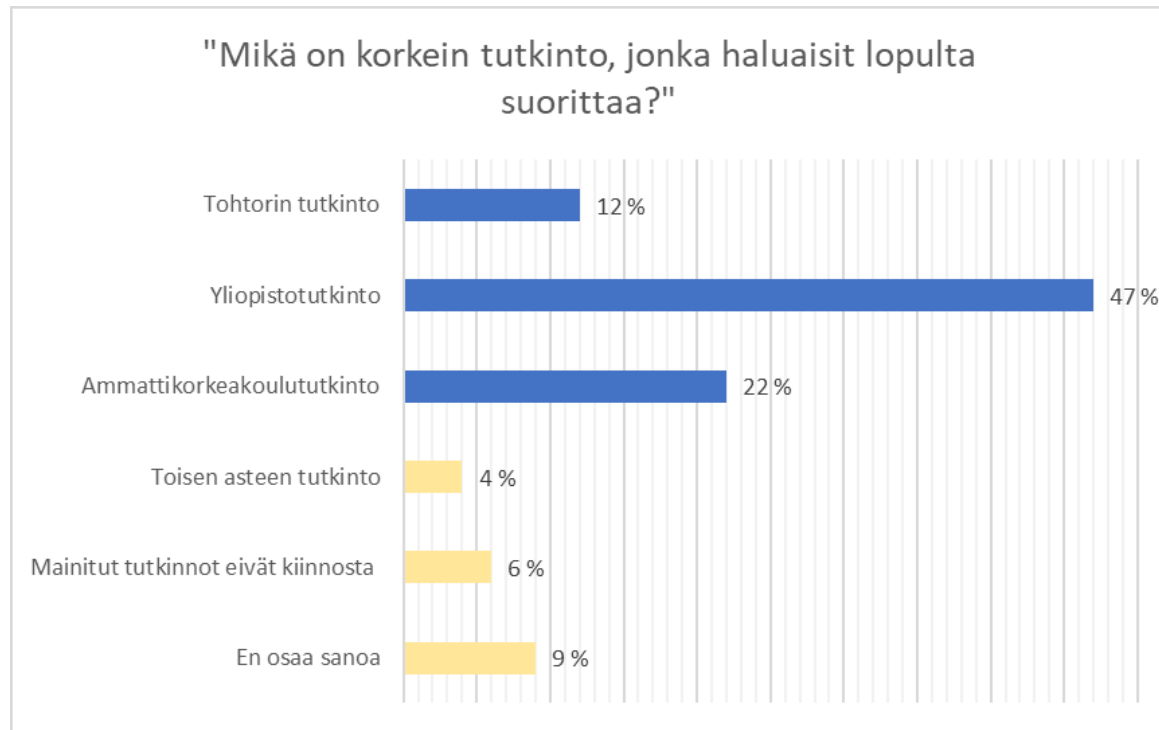
OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Avoimen korkeakouluopetuksen opintosetelikokeilu (HE 93/2026 vp)

Eduskunnan Sivistysvaliokunta 26.5.2026

Johtaja Jonna Korhonen ja hallitusneuvos Laura Hansén

Nuorisobarometri 2025: 81% nuorista haluaa suorittaa korkeakoulututkinnon

Lähde: Sofia Laine & Konsta Happonen (toim.)

Ihan paineissa. Nuorisobarometri 2025. Infografiikka: [Nuorisobarometri 2025](#)

Siirtymät toiselta asteelta korkeakoulutukseen

- Ylioppilaista noin 80 % hakee korkeakouluun heti valmistumisensa jälkeen, ja kolmen vuoden kuluessa 94 % on hakenut suomalaisiin korkeakouluihin.
- Ammatillisen perustutkinnon suorittaneista alle 30-vuotiaista noin 25 % hakee korkeakouluun heti valmistumisen jälkeen. Kolmen vuoden sisällä osuus nousee noin 35 %:iin.
- Vuosittain noin 21 500 uutta ylioppilastutkinnon suorittanutta jää korkeakoulutuksen ulkopuolelle, koska ei edes hae, ei saa opiskelupaikkaa tai ei ota samaansa paikkaa vastaan.
- Ammatillisen koulutuksen suorittaneita ja korkeakouluun hakeneita mutta ilman paikkaa jääneitä on vuosittain noin 3 200.
- Ylioppilaista reilut 75 % on päässyt opiskelemaan korkeakoulutuksessa kolme vuotta ylioppilastutkinnon suorittamisen jälkeen. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneista nuorista korkeakoulutukseen on siirtynyt noin 25 % kolmen vuoden sisällä tutkinnon suorittamisesta.

Hallituksen esityksen tavoitteet

- Tukea ja nopeuttaa toiselta asteelta valmistuvien nuorten siirtymää korkeakoulutukseen
- Vähentää toisen asteen ja korkeakoulutuksen nivelvaiheessa olevien nuorten kokemaa paineistusta ja stressiä
- Kokeilun tarkoituksena on tuottaa tietoa opintosetelin vaikutuksista nuorten hakukäyttäytymiseen, opiskelualan valintaan, koettuun kuormitukseen ja korkeakoulutuspolulle kiinnittymiseen.
- Esitys on osa koulutustason noston toimenpidekokonaisuutta. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni nuori pääsee korkeakouluopintoihin. Esityksellä ei kuitenkaan voida purkaa vuosien aikana kertynyttä hakijasumaa.

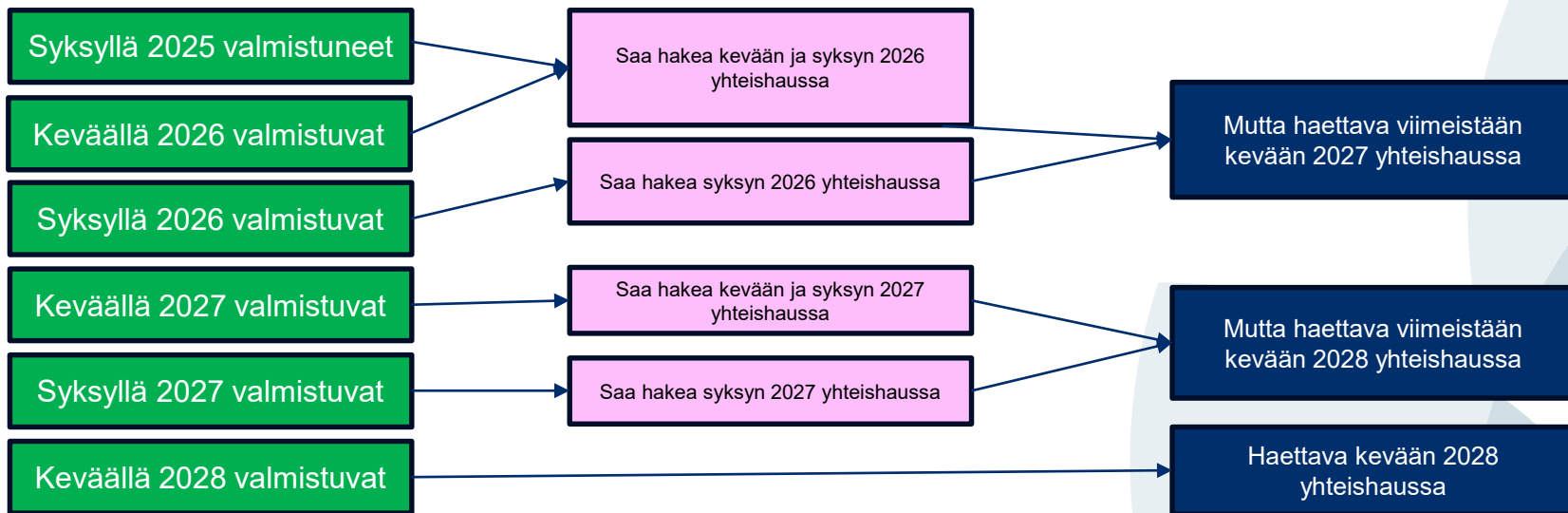
Opintosetelikokeilu

- Yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin ehdotetaan lisättäväksi väliaikaiset säännökset avoimen korkeakouluopetuksen opintosetelikokeilusta.
- Opintosetelikokeilulla tuetaan nuorten siirtymää toiselta asteelta korkeakoulutukseen tarjoamalla ilman korkeakoulupaikkaa jääneille nuorille mahdollisuus suorittaa maksuttomasti avoimia korkeakouluopintoja.
- Esityksellä ei muuteta korkeakoulujen opiskelijavalinnan perusteita eikä opintosetelin käyttäminen itsessään anna etua korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.
- **Kokeilun kesto 1.8.2026 – 31.7.2030.**

Opintoseteliin oikeutetut

- Opintoseteliin olisivat oikeutettuja **1.12.2025–31.7.2028 ensimmäisen toisen asteen tutkintonsa Suomessa alle 29-vuotiaana suorittaneet**,
- jotka ovat osallistuneet korkeakoulujen yhteishakuun, mutta **eivät ole saaneet tai ottaneet vastaan korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa**.
 - Opiskelupaikkaa on haettava **viimeistään siinä kevään yhteishaussa, joka järjestetään tutkinnon suorittamisen ja lain voimaantulon jälkeen**
 - Nuori voi hakea aiemmassakin yhteishaussa, myös syksyn yhteishaussa, ja saada siten opintosetelin aiemmin käyttöönsä.
 - Opiskelupaikkaa tulee kuitenkin hakea **viimeistään kevään 2028 yhteishaussa**.

Hakuvelvoite käytännössä

Opintosetelillä suoritettavat opinnot

- Opintosetelillä voi suorittaa **maksutta yhteensä 30 opintopisteen laajuisia suomen- tai ruotsinkielisiä avoimena korkeakouluopetuksena järjestettäviä opintoja yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa.**
 - Opintoseteliä voi käyttää useamman korkeakoulun ja alan opintotarjontaan ja koulutusmahdollisuuksiin laaja-alaisesti tutustumiseen
 - Opintoseteliä voi myös käyttää yksittäisen korkeakoulun opintoihin, esimerkiksi avoimen korkeakouluopetuksen polku-/väyläopintoihin
- **Opintosetelin käyttöoikeus on kaksi vuotta** siitä, kun henkilölle on syntynyt oikeus opintoseteliin. Käyttöoikeus tarkoittaa oikeutta ilmoittautua opintoihin, itse opinnot voi suorittaa korkeakoulun myöntämän opinto-oikeuden rajoissa.

Opintosetelin käyttäminen Opin.fi-palvelussa

- Opintoseteliä käytetään **Opin.fi-palvelussa** tarjolla oleviin opintoihin.
- Opin.fi on suomalaisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteinen, kansallinen verkkopalvelu, joka kokoaa yhteen korkeakoulujen avoimen korkeakoulutuksen ja jatkuvan oppimisen tarjontaa yhteen paikkaan.
- Opintosetelioikeuden aktivointi edellyttää nuoren **tunnistautumista Suomi.fi-palvelussa** sekä opintosetelioikeuden tarkistamista KOSKI-tietovarannon ja opiskelijavalintarekisterin tietojen perusteella.
- Opin.fi-palvelu toimii verkkopankkimaksujen rinnalla uutena **maksupalveluna**, jonka kautta nuori ilmoittautuu maksutta avoimen korkeakoulutuksen opintojaksolle korkeakoulun verkkokaupassa.

Opintosetelikokeiluun liittyvä ohjaus

- Korkeakoulut järjestävät **opintoihin hakeutumiseen ja niiden suorittamiseen liittyvää ohjausta.**
- Tavoitteena on tuottaa opiskelijoille kokonaiskuva tarjottavista opinnoista ja opintokokonaisuuksista sekä opiskelusta koulutusalailla.
- Korkeakoulut kehittävät kokeilun aikana **yhteiset ohjauksen käytännöt.**
- Korkeakoulutukseen siirtymisen ohjaukseen osallistuvat toinen aste, korkeakoulut ja Ohjaamot.

Kokeilun seuranta ja arviointi

- **Jatkuva määrällisten vaikutusten seuranta**
 - mm. opintosetelin käyttäjien määrä ja heidän suorittamansa opintopisteet, opintojen jakautuminen eri koulutusaloille ja korkeakouluille, nuorten hakukäyttäytyminen ja siirtymisaika korkeakoulutukseen
- **Ulkopuolisen tahon toteuttama erillinen vaikutusarviointi** suhteessa kokeiluille asetettuihin tavoitteisiin
 - Määrällisten vaikutusten kokonaisarviointi
 - Laadullinen arviointi (mm. nuorten ja korkeakoulujen kokemukset, yhteistyö toisen asteen kanssa, avoimen korkeakouluopetuksen tarjonnan muutokset)
- Opintosetelikokeilun vaikutuksia arvioidaan myös **osana laajempaa koulutustason nostamiseen tähtäävien toimenpiteiden kokonaisuutta** (Eduskunnan lausuma, EV 34/2026 vp)
- Arvioinnin tulokset hyödynnetään päätettäessä kokeilun mahdollisesta jatkamisesta tai vakinaistamisesta.

Opintosetelikokeilun rahoitus

- Koulutus- ja osaamistason nostoon on kohdennettu kertaluonteisesti yhteensä 100 milj. euron lisämääräraha. Lisärahoituksella toteutetaan sekä korkeakoulujen aloituspaikkalisäykset että hallituksen esityksen mukainen opintosetelikokeilu. Lisäpanostuksesta opintosetelikokeiluun kohdistuu **55,8 milj. euroa**.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö korvaa korkeakouluille opintosetelikokeilussa opiskelijoilta saamatta jääviä maksuja myöntämällä **korkeakouluille yliopistolain ja ammattikorkeakoululain mukaista harkinnanvaraista valtionrahoitusta** korkeakoulujen maksatuspyyntöjen perusteella.
- Rahoitus myönnetään korkeakouluille kohdejoukkoon kuuluvien nuorten Opin.fi -palvelussa tekemien lain mukaisten ilmoittautumisten (ilmoittauduttujen opintopisteiden määrä) perusteella (20 €/opintopiste).

Esitysluonnoksesta saadut lausunnot

- Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoja lausuntopalvelu.fi –palvelussa 26.2.2026-10.4.2026. Lausuntoja annettiin määräaikaan mennessä kaikkiaan 99.
- Opintosetelikokeiluun suhtauduttiin lausunnoissa positiivisesti ja kokeilun tavoitteita pidettiin lausunnoissa pääosin perusteltuina ja oikeansuuntaisina. Myös opintosetelin kohderyhmän rajauksia, 30 opintopisteen laajuutta ja kahden vuoden käyttöaikaa sekä kokeiluun liittyvää ohjauselementtiä pidettiin pääosin tarkoituksenmukaisina ja kokeilun tavoitteita ja arvioitavuutta tukevinä.
- Opintosetelikokeilun vaikuttavuuden kannalta useat lausunnonantajat suhtautuivat kokeiluun kuitenkin osin kaksijakoisesti. Vaikka kokeilun tavoitteita, kuten siirtymän nopeuttamista, nuorten päätöksenteon tukemista ja korkeakoulupolkujen avaamista, pidettiin pääosin kannatettavina, vaikuttavuuden ennakoitiin kuitenkin jäävän rajalliseksi erityisesti koulutustason noston näkökulmasta

Nuorten verkkokuuleminen

- Opetus- ja kulttuuriministeriö kysyi toisella asteella opiskelevien nuorten näkemyksiä opintosetelikokeilusta erillisessä verkkokuulemisessa **15.4.2026–24.4.2026**. Verkkokuulemisessa kysyttiin, mitä suunnitelmia nuorilla on toiselta asteelta valmistumisen jälkeen. Lisäksi kysyttiin nuorten ajatuksia opintosetelikokeilun kiinnostavuudesta ja toimivuudesta.
- Yhteensä **4570 vastaajaa** (reilut 3 600 lukiolaista, 850 ammatillisen koulutuksen opiskelijaa ja vajaa sata on kaksois- tai kolmoistutkintojen suorittajaa).
- **Nuoret suhtautuvat kokeiluun erittäin positiivisesti:** lukiolaisista 96 % suhtautuu myönteisesti setelin käyttöön: 43 % käyttäisi seteliä varmasti ja 53 % ehkä käyttäisi seteliä. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelevista 89 % suhtautuu setelin käyttöön myönteisesti: 40 % käyttäisi seteliä varmasti ja 49 % ehkä käyttäisi.

*Opintoseteli on tosi hyvä idea!
Luo "turvaa" tulevaan ja on
varavaihtoehto jonka itse
hyödyntäisin varmasti, jos
toivomani opiskelupaikkaa ei
osu kohdalle tällä kertaa.*

*Erinomainen keksintö
mielestäni, mikä pitäisi
ottaa kokeiluun!
Opintosetelistä voi olla
paljon motivaatiota
opiskeluun sekä
tähtäämään sisään
haluamaansa
korkeakouluun.*

Kiitos!